

НАЦИОНАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ СРБИЈЕ

11000 Београд, ул. Димитрија Туцовића 23, тел/факс: 011/ 2455-184
e-mail: nacionalnaorganizacija@bvcom.net

Текући рачун: 255-000000002258-85, мат. бр.: 17697285, ПИБ: 105167562

PREPORUKE u vezi sa postupnjajem izbornih komisija u cilju ostvarivanja prava na neometno glasanje različitih kategorija osoba sa invaliditetom

PREPORUKE:

- 1. Osobama sa telesnim invaliditetom i otežanim kretanjem** neophodno je omogućiti pristup biračkim mestima. Trebalo bi preduzeti nužne korake kako bi što veći broj biračkih mesta bio pristupačan. U slučaju da je biračko mesto nepristupačno i tehnički je nemoguće otkloniti postojeće barijere do dana održavanja izbora, izborne komisije moraju biračima sa invaliditetom omogućiti da, u skladu sa odredbama člana 72a Zakona o izboru narodnih poslanika, ostvare svoje biračko pravo glasanjem u svome domu, uz garantovanu tajnost izbora i podršku članova izborne komisije shodno zakonom propisanoj proceduri.
- 2. Osobama sa invaliditetom koje borave u ustanovama socijalne zaštite za trajni smeštaj u mestu izvan mesta prebivališta** iz ličnih dokumenata tih osoba neophodno je omogućiti da ostvare biračko pravo otvaranjem biračkih mesta u ustanovama za trajni smeštaj gde te osobe borave.
- 3. Osobama sa telesnim invaliditetom i slepim i slabovidim osobama** trebalo bi omogućiti da im, na njihov zahtev, prilikom glasanja asistira osoba od poverenja koju one odaberu.
- 4. Radi obezbeđivanja dostupnosti izbornih materijala za slepe i slabovide osobe**, neophodno je izborne liste kandidata, koje će biti istaknute na biračkim mestima, blagovremeno dostaviti organizacijama slepih i slabovidih osoba u formatu koji je pristupačan tim osobama - u elektronskoj formi u Word dokumentu, na Brajevom pismu ili drugom odgovarajućem formatu, kako bi ga one distribuirale svojim članovima (kontakt telefon

Saveza slepih Srbije je 011/3286-550 i 011/3286-706, a sekretar organizacije Dragiša Drobnjak).

5. Radi obezbeđivanja dostupnosti informacija vezanih za izborni proces **gluvim osobama**, neophodno je obezbediti prevođenje na znakovni jezik svih predstavljanja kandidata i sučeljavanja stavova učesnika u izbornoj trci na javnom servisu RTS, kao i na drugim TV stanicama sa nacionalnom i lokalnim frekvencijama.

O B R A Z L O Ž E N J A:

Osobama sa invaliditetom je obavezujućim normama međunarodnog prava, a i Ustavom Republike Srbije i pozitivnim propisima našeg nacionalnog zakonodavstva garantovano puno i jednako uživanje svih ljudskih prava i sloboda, među kojima su i pravo da odlučuju o svim pitanjima koja su od interesa za građane i aktivno i pasivno biračko pravo.

U tom smislu **Konvencija UN o pravima osoba sa invaliditetom**, koju je Republika Srbija potpisala 17. decembra 2007. i ratifikovala 29. maja 2009. godine, članom 29, određuje obavezu države ugovornice da osigura da osobe sa invaliditetom mogu efikasno i potpuno učestvovati u političkom i javnom životu ravnopravno sa drugim građanima, neposredno ili preko slobodno izabranih predstavnika, uključujući pravo i mogućnost da glasaju i budu birane, između ostalog, tako što će:

- *obezbediti da procedure glasanja, sredstva i materijali budu prikladni, pristupačni i laki za razumevanje i korišćenje;*

- *štiti prava osoba sa invaliditetom da tajno glasaju na izborima i javnim referendumima bez zastrašivanja, kao i da se kandiduju na izborima, da efikasno obavljaju dužnosti i sve javne funkcije na svim nivoima vlasti, omogućavajući korišćenje tehnologija za pomoć i novih tehnologija gde je to moguće;*

- *garantovati slobodno izražavanje volje osoba sa invaliditetom kao birača i u tom cilju, gde je to potrebno, na njihov zahtev, omogućiti da im osoba po njihovom izboru pruži pomoć prilikom glasanja.*

Nekoliko odredaba **Ustava Republike Srbije** su značajne za ostvarivanje prava na ravnopravnost osoba sa invaliditetom. Član 18 određuje da se Ustavom jemče, i kao takva neposredno primenjuju ljudska i manjinska prava zajemčena opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava, potvrđenim međunarodnim ugovorima i zakonima. Član 21 zabranjuje svaku diskriminaciju, uključujući i onu po osnovu psihičkog i fizičkog invaliditeta. Član 51 određuje da svako ima pravo da bude *istinito, potpuno i blagovremeno obaveštavan o pitanjima od javnog značaja i sredstva javnog obaveštavanja su dužna da to pravo poštuju*, a član 52 da *svako ima pravo da bira i da bude biran*.

Zakon o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom ("Sl. glasnik RS", br. 33/2006) takođe sadrži odredbe kojima se štiti ravnopravnost osoba sa invaliditetom i podstiče njihovo uključivanje u sve sfere društvenog života. U vezi sa pravom na ravnopravno i delotvorno učešće u javnom životu treba istaći član 4 ovog Zakona koji propisuje da su organi javne vlasti dužni da osobama sa invaliditetom *„obezbede uživanje prava i sloboda bez*

diskriminacije“, kao i članove 33 „*Jedinice lokalne samouprave dužne su da preduzmu mere s ciljem da se fizička sredina, zgrade, javne površine i prevoz učine pristupačnim osobama sa invaliditetom*“; 34 „*Organi javne vlasti dužni su da preduzmu mere za obezbeđenje ravnopravnosti osoba sa invaliditetom u postupcima pred tim organima*“; 35 „*Organi državne uprave, teritorijalne autonomije i lokalne samouprave nadležni za poslove kulture i medija dužni su da preduzmu mere, s ciljem da se osobama sa invaliditetom učine pristupačnim informacije i komunikacije putem upotrebe odgovarajućih tehnologija*“; i 38 „*Svi organi državne uprave, teritorijalne autonomije i lokalne samouprave dužni su da preduzimaju aktivnosti s ciljem stvaranja jednakih mogućnosti za osobe sa invaliditetom i da u tim aktivnostima obezbede učešće osoba sa invaliditetom i njihovih udruženja*“.

NOOIS vam stoji na raspolaganju da vam svojim ljudskim resursima, znanjem i ekspertizom pomogne kako bi se preduzele sve neophodne mere i osigurala ravnopravnost građana Republike Srbije sa invaliditetom na predstojećim izborima. Za sva dodatna pitanja, molimo vas da nas kontaktirate na broj: 011/ 24 14 328 ili na mob. tel. 060/ 55 22 99.

S poštovanjem,

Izvršna direktorka NOOIS:
Ivanka Jovanović